

**Nr 61**

*Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB; given Stockholms slott den 14 mars 1969.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över industriärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

**GUSTAF ADOLF**

*Krister Wickman*

---

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen föreslås att 14 620 000 kr. anvisas för teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB.

*Utdrag av protokollet över industriärendena, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 14 mars 1969.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON,

Chefen för industridepartementet, statsrådet Wickman, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB* och anför.

Kalmar Verkstads AB (KVAB) bildades år 1902. Större delen av aktierna i bolaget ägdes av Kalmar Nya Järnvägs AB och Sävsjöströms Järnvägs AB, när dessa båda järnvägsföretag år 1938 införlivades med statens järnvägar (SJ), som därigenom blev innehavare av majoritetsposten av bolagets aktier. Mindre poster kvarliggare fortfarande hos Svenska Handelsbanken och Kalmar stad samt hos några privatpersoner.

Under sin hittillsvarande verksamhet har bolaget främst tillverkat järnvägsmateriel och SJ har varit den dominerande kunden. I början av 1960-talet utgjorde SJ:s andel av bolagets fakturering över 90 % men minskade under åren 1965—67 till ca 75 %. År 1968 hade nämnda andel gått ned till 46 %. Denna utveckling, som SJ aviserade under år 1964 till såväl KVAB som övriga industrier inom landet med tillverkning av rullande järnvägsmateriel, sammanhängde med att en stor del av SJ:s dåvarande program för upprustning av vagnparken började bli färdigt.

Nämnda utveckling föranledde KVAB att ta upp nya produkter på sitt tillverkningsprogram. Bolaget inledde då produktion av den lätta distributionsbilen »Tjorven». Dessutom har utvecklingsarbete ägnats åt speciella transportsystem. Vidare pågår visst arbete med utveckling av elbilar. Bolaget har erhållit generalagenturen i Sverige för Van Doorne's Automobielfabrieks (DAF) i Holland bilproduktion.

KVAB:s fakturering har under de senaste åren utvecklats gynnsamt. År 1965 utgjorde den 18,9 milj. kr. och år 1968 hade den stigit till 47,1 milj. kr. Antalet i medeltal anställda var de båda nämnda åren 399 resp. 658. Bo-

lagets rörelseöverskott<sup>1</sup> uppgick under åren 1967 och 1968 till 1,7 resp. 2,0 milj. kr. Det bör i sammanhanget framhållas att ganska betydande kostnader för produktutveckling belastat rörelsen under de båda sistnämnda åren. Sammandrag av bolagets balansräkningar samt vinst- och förlusträkningar för åren 1967 och 1968 (för det sistnämnda året styrelsens förslag) bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilagorna A och B*.

Breddningen av bolagets tillverkningsprogram med åtföljande produktutveckling hade inte kunnat genomföras utan en betydande kapitalökning. En stor del av det erforderliga kapitalet har bolaget självfinansierat och en del har anskaffats genom långfristig upplåning. Ett ytterligare kapitaltillskott erhöles genom en nyemission år 1968 av aktier i bolaget, varvid två nya aktier tecknades för en gammal till en kurs av 120 %. Emissionen tillförde bolaget ca 3,6 milj. kr.

Nedgången de allra senaste åren i KVAB:s leveranser till SJ och breddningen av bolagets tillverkningsprogram minskade de dittillsvarande fördelarna med den starka anknytningen mellan bolaget och SJ. År 1968 överfördes därför huvuddelen av SJ:s aktier i bolaget till fonden för statens aktier genom beslut av riksdagen i samband med dess beslut att anvisa medel till nyteckning av aktier i bolaget (prop. 1968: 51 och 53, SU 86 och 87, rskr 204 och 205). En sammanställning av hur bolagets aktier f. n. är fördelade på olika aktieägare torde få tagas till protokollet som *bilaga C*.

KVAB:s styrelse har i förvaltningsberättelsen för 1968 behandlat behovet av en ökning av aktiekapitalet. Styrelsen uttalar:

»Aktiekapitalet är med hänsyn till bolagets verksamhet idag för litet. Den utveckling som förväntas kommer att nödvändiggöra investeringar bl. a. i utökade och förbättrade produktionsresurser. Främst gäller detta uppförande av ny fabriksbyggnad för utökad tillverkning av landsvägsfordon. Aktiekapitalets relativa storlek kommer då att framstå som alltmera otillräckligt. Styrelsen föreslår därför årets ordinarie bolagsstämma en ökning av aktiekapitalet med 13,5 milj. kr. genom nyemission till 120 % kurs.»

Det kan framhållas att det nuvarande aktiekapitalet, 4,5 milj. kr., är mindre än 10 % av 1968 års omsättning och endast 12 % av omslutningen i den nyligen upprättade balansräkningen för år 1968. Den föreslagna ökningen av aktiekapitalet som avses ske genom teckning av tre nya aktier för en gammal kommer att i hög grad förbättra nämnda relationer och ge bolaget resurser till den expansion av sin verksamhet som bolaget ämnar genomföra de närmaste åren.

KVAB:s breddning av sitt tillverkningsprogram de senaste åren har haft gynnsamma effekter för företaget. Detta kommer till synes såväl i bolagets

<sup>1</sup> Med rörelseöverskott avses här bruttoresultatet före extraordinära och finansiella intäkter och kostnader, före avskrivningar och förändringar i varulagerreserv, före övriga bokslutsdispositioner och avsättningar och före skatter.

omsättningsökning som i det ekonomiska resultatet av verksamheten och i ökning av antalet anställda. Den mest betydelsefulla av bolagets nya produkter är den lätta distributionsbilen »Tjorven». Även andra produkter som utvecklas vid bolaget torde ha förutsättningar att kunna marknadsföras på ett tillfredsställande sätt.

Bolaget står genom sitt pågående utvecklingsprogram nu inför en utvidgning av sin verksamhet med därav följande ytterligare ökning av sysselsättningen. Jag finner det väl motiverat att bolaget ges de resurser som behövs för den vidare utvecklingen av dess verksamhet. I likhet med bolagets styrelse anser jag att kapital bör tillskjutas genom ökning av bolagets aktiekapital.

Staten bör således teckna tre nya aktier för en gammal aktie i bolaget, vilket för staten — som innehar 30 069 aktier redovisade på fonden för statens aktier — innebär en nyteckning av 90 207 aktier med ett nominellt värde av 100 kr. per aktie. Teckningen bör i enlighet med bolagsstyrelsens förslag ske till en kurs av 120 %. För denna aktieteckning behövs således ett belopp av 10 825 000 kr.

Svenska Handelsbanken har med hänvisning till banklagens bestämmelser förklarat sig inte kunna utnyttja sin rätt att teckna nya aktier i bolaget. För att bolaget skall tillföras det kapital som emissionen syftar till, anser jag att staten bör teckna dessa aktier som uppgår till ett antal av 28 107. För detta ändamål behövs ett belopp av 3 375 000 kr. En preliminär överenskommelse har träffats med banken som innebär att staten får överta bankens teckningsrätter till ett pris av 15 kr. per teckningsrätt, alltså till ett sammantaget belopp av ca 420 000 kr. Sammanlagt erfordras således 14 620 000 kr. som bör anvisas för innevarande budgetår.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Teckning av aktier i Kalmar Verkstads AB* på tilläggsstat för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 14 620 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Margit Edström*

## Bilaga A

## Kalmar Verkstads AB

## Sammandrag av balansräkningar vid utgången av åren 1967 och 1968

	Enligt styrelsens förslag till balansräkning för 1968 Tkr		Enligt fastställd balansräkning för 1967 Tkr	
<i>Tillgångar</i>				
Omsättningstillgångar				
Likvida tillgångar .....	1 571		4 195	
Kundfordringar .....	8 462		4 004	
Förskott .....	389		72	
Reverser .....	6 000		2 000	
Div. fordringar .....	788		539	
Varulager .....	11 528	28 738	7 911	18 721
Anläggningstillgångar				
Aktier och obligationer .....	810		10	
Maskiner och inventarier .....	1 552		1 082	
Fastigheter .....	6 436	8 798	6 657	7 749
		<b>37 536</b>		<b>26 470</b>
<i>Skulder och eget kapital</i>				
Kortfristiga skulder				
Egna växlar .....	3 324		869	
Leveranser .....	4 535		1 654	
Förskott .....	9 990		11 144	
Div. skulder .....	6 179	24 028	2 979	16 646
Långfristiga skulder				
Lån .....	5 040		5 105	
Avsatt till pensioner .....	384	5 424	411	5 516
Investeringsfond		—		95
Eget kapital				
Aktiekapital .....	4 515		1 505	
Reservfond .....	907		305	
Skuldregleringsfond .....	436		420	
Dispositionsfond .....	1 200		1 200	
Balanserade vinstmedel .....	767		625	
Årets nettovinst .....	259	8 084	158	4 213
		<b>37 536</b>		<b>26 470</b>

**Kalmar Verkstads AB***Sammandrag av vinst- och förlusträkningar för åren 1967 och 1968*

	Enligt styrelsens förslag till vinst- och förlusträkning för 1968 Tkr.	Enligt fastställd vinst- och för- lusträkning för 1967 Tkr.
<i>Intäkter</i>		
Rörelsen .....	2 360	1 231
Ränteinkomster .....	471	350
Realisationsvinst .....	—	96
	<b>2 831</b>	<b>1 677</b>
<i>Kostnader</i>		
Räntekostnader .....	364	287
Skatter .....	352	61
Avskrivningar .....	791	570
Allmänna förvaltningskostnader .....	1 065	601
Årets nettovinst .....	259	158
	<b>2 831</b>	<b>1 677</b>

Anm. Ökning av lagerreserven har skett med 1 milj. kr. år 1967 och med 0,73 milj. kr. år 1968.

## Bilaga C

**Fördelningen av aktierna i Kalmar Verkstads AB på  
olika aktieägare den 31 december 1968.**

Aktieägare	Antal aktier	Nominellt värde. kr.	Procentuell fördelning
Fonden för statens aktier.....	30 069	3 006 900	66,6 <sup>1</sup>
Svenska Handelsbanken .....	9 369	936 900	20,7
S.J. ....	3 638	363 800	8,1
Kalmar Stad .....	1 965	196 500	4,4
Övriga .....	109	10 900	0,2
Summa	45 150	4 515 000	100,0

<sup>1</sup> Efter genomförandet av propositionsförslaget kommer fonden att öka sin andel av aktierna till 82,1 % medan Svenska Handelsbankens andel minskar till 5,2 %.